

22 באפריל 2015

שקט תעשייתי במפרץ חיפה

השקט סביב מצב הזיהום מתעשייה מאזור חיפה הוא אחד הנושאים המרכזיים של הפעילות שלנו מזה עשור. בשבוע האחרון נדמה כי חומת השקט מתחילה להיסדק, הציבור מתעורר ולא יתן לשקט הזה להמשיך ולשרור כמו שהיה עד היום

אנשים שואלים אותנו מה לדעתכם צריך לעשות. אתמול בבוקר, במסיבת עיתונאים שערכנו, ענינו על השאלה הזאת ועל שאלות נוספות, הצגנו את התגובה שלנו לעמדת משרד הבריאות, נתונים לגבי מצב הזיהום באזור חיפה ואת הדרישות שלנו.

להלן תקציר של הנקודות המרכזיות. מידע מלא, נתונים ודוחות מקצועיים ניתן למצוא באתר [הקואליציה לבריאות הציבור](#), [ועמותת אזרחים למען הסביבה](#).

אתם יכולים להתעדכן ולחבור לפעילות שלנו דרך דפי הפייסבוק:

מנקים את מפרץ חיפה- הדף הרשמי של המאבק , אזרחים למען הסביבה , הקואליציה לבריאות הציבור

עמדת משרד הבריאות

הנתונים הרשמיים של משרד הבריאות, רשם הסרטן והלמ"ס מצביעים על עודף תחלואה בנפת חיפה אצל מבוגרים וילדים כבר שנים רבות. גם המחקר האחרון שהתפרסם על ידי משרד הבריאות הוכיח קיומו של עודף תחלואה כזה. הקשר הסיבתי בין מחלות ילדים שונות וסרטן בפרט לזיהום אוויר, הוכח ע"י ארגון הבריאות העולמי בדו"ח מיוחד שהוקדש לנושא ופורסם עוד בשנת 2005.

באתר של הקואליציה לבריאות הציבור תוכלו למצוא את כל הדוחות בעניין.

אנחנו דורשים ממשרד הבריאות לאמץ את עיקרון ההזהרות המונעת, שמטרתו הגנה על הציבור בכלל ובפרט על הילדים והדורות הבאים. על משרד הבריאות לנקוט עמדה מקצועית ברורה בהתאם להמלצות ארגון הבריאות העולמי, ובמקביל לאסוף ולפרסם נתונים עדכניים לשנתיים האחרונות לגבי תחלואה באזור.

מי צריך לטפל בבעיה

כל הרשויות צריכות לפעול, כל אחת לחוד בתחום המומחיות והאחריות שלה, וביחד ובשיתוף פעולה מלא ושקוף לציבור: המשרד להגנת הסביבה, משרד הבריאות, איגוד ערים חיפה להגנת הסביבה והרשויות המקומיות באזור חיפה.

מה צריכה המדינה לעשות

1. על רשויות התכנון ועיריית חיפה להקפיא מיד את כל תכניות ההרחבה והבניה שעומדות על הפרק: הרחבת בז"ן, קרקעות הצפון, נמל נוסף ועוד.

2. על המשרד להגנת הסביבה להכריז על אזור חיפה כאזור נפגע זיהום אוויר ומתוקף ההכרזה לנקוט במספר צעדים:

- להכין תכנית פעולה מטרופולינית בשיתוף כל הרשויות המקומיות, המשרד להגנת הסביבה ומשרד הבריאות
- לאמץ את ערכי היעד הקבועים בחוק אוויר נקי כערכים מחייבים באזור חיפה
- להקים ועדה מקצועית ובלתי תלויה לבחינת כל סוגי התעשייה הקיימים ונחיצותם ולקבוע איזה סוגים ומתקנים צריך וניתן להוציא/לצמצם

3. על המשרד להגנת הסביבה להפסיק מיד את מדיניות המשא ומתן עם המפעלים העוברים על החוק ולנקוט בהליכים פליליים בגין כל חריגה או עבירה על החוק

והתקנים. בנוסף, להתחיל לנטר בניטור הרציף גם את החומרים המסוכנים שנפלטים, מה שלא קורה היום. ולפרסם מיד נתונים מלאים ועדכניים לגבי הזיהום.

4. על משרד הבריאות לאמץ את עיקרון הזהירות המונעת, שמטרתו הגנה על הציבור בכלל ובפרט על הילדים והדורות הבאים. על משרד הבריאות לנקוט עמדה מקצועית ברורה בהתאם להמלצות ארגון הבריאות העולמי, ובמקביל לאסוף ולפרסם נתונים עדכניים לשנתיים האחרונות לגבי תחלואה באזור.

האם האוויר בחיפה מסוכן לבריאות

הניטור הקיים כיום הוא חלקי ביותר ולא מספק תמונה אמיתית ומלאה לגבי רמת המזהמים הנמצאים באוויר. חלק גדול מהחומרים המסוכנים שנפלט על ידי התעשייה כלל אינו מנוטר.¹

בנוסף, יש גורמי זיהום שהתרומה שלהם לרמת הזיהום באזור כלל אינה נלקחת בחשבון, כמו נמל חיפה, שמהווה מקור מרכזי לפליטת חומרים מסוכנים מאוניות, ציוד פריקה וטעינה ותחבורה. כיום, אין כמעט שום תקינה וניטור לפליטות הנ"ל.²

ההשפעה של זיהום אוויר בכלל וזיהום מתעשייה בפרט על בריאות האדם אינה שנויה במחלוקת וכל המחקרים בארץ ובעולם מוכיחים זאת.

נפת חיפה אינו שונה משאר חלקי הארץ. המשתנה היחיד שקיים באזור חיפה הוא קיומו של זיהום אוויר חריג כתוצאה מריכוז חריג של תעשיות מסוכנות, ולכן, אין ספק שנתוני התחלואה החריגה נובעים מזיהום האוויר התעשייתי.

האם המפעלים עומדים בהוראות החוק

על אף שהמידע והנתונים לגבי הפליטות מהמפעלים אינו מתפרסם במלואו על ידי הרשויות, הרי שכל הדוחות הרשמיים של המשרד להגנת הסביבה ואיגוד ערים חיפה להגנת הסביבה והמידע שהצלחנו להשיג מראים שהמפעלים מפרים את החוק ואת תנאי רישיונות העסק שלהם, חורגים מהתקנים (שחלקים מקלים) שנקבעו להם באופן קבוע שחוזר על עצמו כבר שנים רבות.

במקביל, המדינה כמעט ולא מבצעת אכיפה של החוק ולא נוקטת בהליכי ענישה משמעותיים נגד המפעלים האלה.

האם רמות הזיהום עולות או יורדות

בשנים האחרונות רוב המפעלים הגדולים התחילו להשתמש בגז טבעי כמקור אנרגיה במקום דלקים מזהמים. כתוצאה מכך, הרמות של חלק מהמזהמים ירדו בצורה ניכרת, במיוחד תחמוצות חנקן ותחמוצות גופרית. הרמות של יתר החומרים המזהמים שנובעים מפעילות הייצור עצמה וחומרי הגלם- נותרה כפי שהיתה ולעיתים אף עלתה.

השוואת נתוני המפ"ס (מרשם הפליטות לסביבה) בין השנים 2012-2013 מראה שיש עליה בכמויות הכלליות השנתיות שנפלטות על ידי המפעלים הגדולים ביחד, בחלק גדול מהחומרים המזהמים³.

הצפי הוא שבעתיד, ועם יישום המגמות של הרחבת המפעלים, הוספת מתקנים וחוות אחסון דלקים- רמות הפליטה יעלו, גם אם התקנים יוחמרו.

מי תורם יותר לזיהום בחיפה- התחבורה או התעשייה

על פי נתוני המשרד להגנת הסביבה, איגוד ערים חיפה והלשכה המרכזית לסטטיסטיקה, חיפה שונה משאר הערים הגדולות במדינה, ומאופיינת בכך שעיקר הזיהום בה מקורו מהתעשייה ולא מהתחבורה, במיוחד ברמות החומרים האורגניים הנדיפים המסרטנים.

¹ קישור לדוחות שלנו בעניין <http://www.cfenvironment.org.il/index.php/nitur-avir>

<http://www.cfenvironment.org.il/images/pdf/tachnot-nitur-2014.pdf>

² קישור לדוח שלנו בעניין <http://www.cfenvironment.org.il/images/zihom-avir-namal-haifa.pdf>

³ קישור לדוחות שלנו בעניין http://www.cfenvironment.org.il/images/miflas2013/miflas_2013.pdf

<http://www.cfenvironment.org.il/images/mezaiet-pletot-2013.pdf>